

Микола Маряш
студент групи ПП-21
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Мариненко Наталія
доктор економічних наук, професор
професор кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Mykola Mariash
Student of the group ПП-21
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: Nataliia Marynenko
Doctor of Sciences (Economics), Professor
Professor of the Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ

FUNCTIONING OF DOMESTIC BUSINESS IN WARTIME

Починаючи з 24 лютого 2022 року, економіка України зазнає кардинальних змін, адже змінюються плани НБУ, підприємців, Міністерства фінансів України та ін. З кожним днем фінансування війни потребує все більше ресурсів, тому про розвиток і відновлення економіки потрібно думати завчасно. При підтримці західних партнерів [1] можливою є відносно швидка відбудова країни, у т.ч. її економіка, яка є «тилом» забезпечення армії та країни всім необхідним.

Згідно результатів опитування Європейської бізнес-асоціації [2], станом на середину березня 2022 року не працювало 42 % малого та середнього бізнесу; 31 % призупинили діяльність, але бажали її відновити; 14 % довелося обмежити географію діяльності; 13 % перейшли в онлайн; 4% планували закрити бізнес і лише 13 % продовжували роботу у повному обсязі. Щодо фінансових запасів бізнесу, то їх достатньо на рік функціонування для 5 % господарюючих суб'єктів, на півроку – для 9 %, на кілька місяців вистачить ресурсів 32%, на місяць – 22 % опитаних респондентів.

Під час воєнного стану з метою підтримки бізнесу розширено кредитування для підприємців на основі програми “Доступні кредити 5-7-9 %” створено можливість для будь-якого бізнесу отримати кредит у сумі до 60 млн грн під 0 % на час воєнного стану й одного місяця після війни (після цього діятиме мінімальна ставка у розмірі 5 %). “Вживанню” та функціонуванню суб'єктів господарювання під час кризи сприятиме також зменшена кількість документації, яку необхідно подати при створенні бізнесу [3]. На час воєнного стану ставку єдиного податку для платників 3 групи знижено з 3 % чи 5 % до 2 % від обороту, скасовано сплату ЄСВ за себе та за мобілізованих працівників (платникам податку 2 і 3 груп), впроваджено ряд інших податкових послаблень для малого, середнього і великого бізнесу; у березні без жодних умов, у т.ч. ФОПам, які через війну і бойові дії втратили можливість займатись малим чи середнім бізнесом, урядом виплачено 6500 грн [4].

Окрім цього, важливими аспектами залишаються питання щодо [5] можливості експорту вітчизняних товарів: металургія (працює лише невелика частка сектору) та сільське господарство (порти заблоковані, а експорт залізницею значно обмежений; рекордний

врожай 2021 року і значні залишки зерна на території України), стабільності національної валюти та роботи банківського сектору, відбудови постраждалих територій, їх інфраструктури, вирішення енергетичної кризи, а також створення умов для повернення додому вимушених переселенців.

Після перемоги та завершення війни, для відновлення фінансової системи України та залучення іноземних інвесторів, потрібно буде активно працювати над удосконаленням законодавства і подальшою податковою реформою. Також потрібно ставити пріоритет на економіку циркулярного типу, так як екологічне середовище постраждало.

Таким чином, збільшення кількості робочих місць, малих і середніх підприємств, стимулювання та підтримка їх діяльності шляхом податкових, кредитних, інших послаблень сприятиме розвитку вітчизняної економіки.

Перелік використаних джерел

1. Євросоюз розпочинає «план Маршалла» для України – Шарль Мішель. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-uarazom/3475358-evrosouz-rozprocinae-plan-marsalla-dla-ukraini-sarl-misel.html>
2. Європейська Бізнес Асоціація. Фінансові резерви чверті представників малого бізнесу вже вичерпані. URL: <https://eba.com.ua/finansovi-rezervy-chverti-predstavnykiv-malogo-biznesu-vzhe-vycherpani/>.
3. Бізнесу на час війни видаватимуть кредити під 0%, кількість дозволів скоротять у 30 разів. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/03/18/684244/>
4. Кабінет Міністрів України. Звернення Прем'єр-міністра Дениса Шмигала. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/zvernennya-premyer-ministra-denisa-shmigalya-3-3-22>.
5. Гліб Вишлінський. 5 відповідей про економіку на війні: курс гривні, банки, сума збитків. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/03/17/684231/>